

De NVSO Rommelpot

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR STRAATSBURG EN OMSTREKEN
ASSOCIATION NEÉRLANDAISE DE STRASBOURG ET SES ENVIRONS

AGENDA

Donderdag 7 maart 18:30
Rondleiding Palais du Rhin
Aanmelden svp (zie artikel)

Woensdag 3 april 19:00
Lezing door Jan Brokken
Aubette 1928, place Kléber,
Straatsburg
Toegang vrij

Zondag 28 april 15:00
Koninginnedag
Maison des Sociétés, 1 rue de la
Patrie, Schiltigheim

Dinsdag 30 april
Troonswisseling
Bij Paulette en Hans de Jonge

Woensdag 8 mei 10:00
Fietstocht naar Ulm
Zie artikel voor details

Zondag 9 juni
Rondleiding door Wissembourg
Meer hierover in de volgende
Rommelpot

Koninginnedag

Zondag 28 april vanaf 15:00

Een klassieker van onze vereniging, waarin u weer op alles mag rekenen... koekhapen, zaklopen, ballonnen oplaten voor onze jongere leden, (benieuwd hoever deze dit jaar komen), en natuurlijk oranjepils, andere dranken, haring en vanzelfsprekend... alle gelegenheid om, hopelijk bij een oranjezonnetje weer soepel de klokken met elkaar gelijk te zetten. Overigens, u weet, als de Weergod er anders over denkt... het pand biedt alle gelegenheid om ook binnen de goede sfeer te creëren.

30 April: geen kroonwisseling maar wel een troonswisseling !! ... volg de plechtigheden bij Paulette en Hans de Jonge

Dinsdag 30 april is het zover, onze 75 jarige Koningin Beatrix draagt de Koninklijke waardigheid over aan zoon Willem Alexander en zijn eega, dan Koningin Maxima.

Ook als bestuur van de NVSO maken we een diepe buiging naar onze vorstin voor de waardige en intelligente wijze waarop zij haar

verantwoordelijkheid heeft gedragen en vertrouwen dat Willem Alexander, en Koningin Maxima de zware taak even voortreffelijk zullen vervullen.

Het is dit jaar ook precies 200 jaar geleden, 1813, dat de Staat Nederland zijn bestaan begon.

We kennen in Nederland geen kroonwisseling, er is een koninklijke kroon maar die ligt terzijde als teken van de koninklijke waardigheid; hij wordt niet opgezet/gedragen, zulks in afwijking van gebruiken in veel andere monarchieën. Nederland kent daarom alleen een troonwisseling, die ingevolge het bepaalde in de Grondwet plaats moet vinden in Amsterdam.

Wie de plechtigheden live op de Nederlandse televisie wil volgen is van harte welkom bij Paulette en Hans de Jonge, rue Kempf 31, Straatsburg/Robertsau. In de volgende Rommelpot meer details over het programma.

Rondleiding Palais du Rhin door Hans van der Werf, Secretaris-Generaal van de Centrale Rijnvaartcommissie

Donderdag 7 maart om 18:30, Place la République, Straatsburg

Het Paleis, gebouwd in Neorenaissance en tegelijk eclectische stijl (d.w.z. je neemt gewoon uit allerlei stijlen wat je het best vind passen bij het gebouw) in de Duitse tijd (1884-'89), moest dienen als symbool voor de keizerlijke macht. Het geldt als een goed voorbeeld van Pruisische architectuur maar is ook geïnspireerd door Florentijnse bouwwerken.

Er was indertijd veel kritiek op de bouw... te groot, pompeus, te duur. Het was langere tijd niet gewaardeerd door Frankrijk maar is met hernieuwde waardering voor de Duitse wijk ook weer in aanzien gestegen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het militair hospitaal en in 1920 trok de Centrale Rijnvaartcommissie er in. In de Tweede Wereldoorlog was het het hoofdkwartier van het regionale nazibewind en in '44 trok generaal Leclerc er met zijn commando in. In het paleis schreef hij zijn verklaring over de vervulling van de zogeheten 'eed van Kofra' (1940-Noord Afrika): 'Frankrijk is pas echt bevrijd als de tricolore wappert op de torenspits van de kathedraal van Straatsburg'. In het Paleis vindt tegenwoordig ook de 'Direction régionale des Affaires culturelles' onderdak.

Het wat sombere interieur heeft prachtige vertrekken met schitterende plafondfresco's. Pak deze kans om het interieur van deze 'place insolite' eens goed te bekijken.

Meld je tevoren even aan bij Gerard de Boer (deboergerard@hotmail.com, portable 0645670081).

Muziek

De leraren van het Straatsburg's Conservatorium vergasten liefhebbers geregeld op aangename concerten.

Voor een prettig gevulde zaal trad ons bestuurslid Frank van Lamsweerde (cello) op 15 januari op met twee collega's (Daniela Tsekova - piano, en Thomas Gautier - viool).

Zij brachten op indrukwekkende wijze een drietal kamermuziek composities van de laatste periode van Beethoven gevoelvol tot leven. Eerst de 4e cellosonate, toen de prachtige piano sonate opus 110, en per slot het 40 minuten durende pianotrio. De geslaagde voorstelling werd inderdaad afgesloten met een bijna speels 'Trio à l'Archiduc opus 97' waarmee de drie, naar de aard van hun educatieve professie, het publiek met de veelzijdige karaktertrekken - van stevig tot virtuoos en dan weer gevoelig - van de fantastische componist naar huis lieten gaan! Chapeau voor alledrie, herstel.. alle vier !

Voor wie nog niet regelmatig wordt geïnformeerd over de voorstellingen/optredens die door het Conservatorium worden georganiseerd: laat even weten, stuur een briefje met naam en email aan het Conservatorium, 1 place Dauphine of stuur een email: conservatoire@strasbourg.eu

Muzikale tips van Frank van Lamsweerde

Marc Coppey in concert op 7 en 8 maart om 20:30, Salle Erasme. De in Straatsburg geboren en zéér talentvolle cellist Marc Coppey in het Haydn celloconcert, verder Mozart en z'n beroemde 40e symfonie en modernere werken. Belooft een mooie avond te worden! www.philharmonique-strasbourg.com

Dansvoorstelling « **La Folie dans la danse** » - Pick, Cavallari, Thoss, Goecke van Ivan Cavallari
13-14, 16-17-18 april

Dans ce programme délirant, quatre chorégraphes déchaînent leur imagination. Stephan Thoss, directeur du Ballet de Wiesbaden, présente un Boléro détonant. Yuval Pick, successeur de Maguy Marin à la tête du Centre chorégraphique national de Rillieux-la-Pape, entraîne les danseurs sur le rythme obsédant de la musique du groupe rock « New Order ». Marco Goecke, espoir de la scène allemande, fascine et inquiète avec Sweet, Sweet, Sweet. Tandis qu'Ivan Cavallari, nouveau directeur artistique du Ballet de l'OnR, mène une réflexion sur notre quête incessante d'éternité dans Dolly.

www.operanationaldurhin.eu

Légion d'honneur voor Maud de Boer-Buquicchio

Het lid van onze vereniging Maud de Boer-Buquicchio, de oud plaatsvervangend Secretaris-Generaal van de Raad van Europa is een waar collectioneur van onderscheidingen. Naast onderscheidingen uit onder meer Italië, Monaco, Nederland (zie het artikel over onderscheidingen uit de vorige Rommelpot) Oostenrijk, Roemenië en San Marino is haar door Frankrijk de Légion d'Honneur verleend als erkenning voor haar grote inzet voor de waarden van de Raad van Europa en voor de positie van zwakkeren in het bijzonder: chapeau !!'

Het Institut Néerlandais in Parijs wordt opgeheven aan het eind van dit jaar.

Er was aanvankelijk nog hoop dat de nieuw aangetreden Minister van Buitenlandse Zaken, Frans Timmermans een andere positie zou innemen dan zijn voorganger. Als Kamerlid en aanvankelijk ook als Minister was hij vòòr handhaving van het Instituut in enigerlei vorm. Inmiddels heeft hij ongeclausuleerd besloten tot opheffing aan het eind van dit jaar. De reactie van het Ministerie op eerdere protesten roepen meer vragen op dan

dat duidelijkheid verschaft wordt. Het moet 'goedkoper en beter'. Dat is redelijk maar dan wel met meer onderbouwing. En nu pas heeft het Ministerie de Nederlandse Raad voor Cultuur gevraagd om te adviseren over een andere vorm voor het uitdragen van Nederlandse cultuur in Frankrijk. Het is om al deze redenen dat we als Nederlandse Vereniging de Minister om toelichting vragen en hem tevens voorleggen de Raad voor Cultuur te vragen het Instituut/ de deskundige staf op enigerlei wijze een plek te blijven geven. Tevens zijn er plannen om de FANF (de koepel van Nederlandse Verenigingen in Frankrijk) een protestmotie te laten aannemen op de Algemene Ledenvergadering, begin maart in Parijs. Zie brief op de volgende pagina.

Légion d'Honneur

'De orde van de Légion d'Honneur (de naam is gelieerd aan de Romeinse benaming van legeronderdelen) is in 1802 op instigatie van Napoleon ingesteld en is de hoogste Franse onderscheiding. Hij had nogal wat weerstand van de revolutionaire Jacobijnen die er een inbreuk op het gelijkheidsbeginsel in zagen. Maar Napoleon vond dat te ver doorgevoerd rationeel denken 'waarmee je mensen (er zijn ook drie vrouwen uit zijn legers gedecoreerd) niet aan het vechten krijgt'. De orde gold aanvankelijk voor militairen maar is al snel uitgebreid tot de civiele sector, nu wel met een beroep op het gelijkheidsbeginsel. De onderscheiding ziet op 'eer en vaderland'. Hij zag aanvankelijk geen reden om een -nieuwe- adelstand te creëren, want, zo redeneerde hij, elke generatie moet zich in daden bewijzen en niet door vererving hoewel hij daar anders over is gaan denken toen het hem in de bol is geslagen en hij zichzelf tot keizer kroonde.

Maar de Légion d'honneur is in de loop der tijden onaangetast gebleven, thans ook weer, als symbool van het republikeinse denken.'

Quote

'We lezen veel over begrotingstekorten, het is bijna van alle tijden. In de financieel rooskleuriger jaren presteerde de Verenigde Staten het, onder Reagan toch om een chronisch begrotingstekort nog sterker te laten oplopen. Dat kwam door een verlaging van belastingen en omvangrijke defensie-uitgaven. Het was de tijd van de bewapeningswedloop met Rusland. Gevraagd naar zijn maatregelen tegen dat grote tekort sprak Reagan ' Ik maak me geen zorgen over het tekort. Dat is inmiddels zo groot dat het voor zichzelf kan zorgen.' '

Fietstocht naar Ulm, 25 km buiten Straatsburg, in Duitsland

Woensdag 8 mei, start om 10:00 bij het Palais de l'Europe (hoofdkwartier van de Raad van Europa), Avenue de l'Europe.

Eveneens een klassieker. Het is een tocht voor jong en oud, voor de snelle maar evenzeer de rustiger trappers. De ervaring leert dat inderdaad alle categorieën vertegenwoordigd zijn (vorig jaar nam een 11 jarige deel, met goed gevolg), zoals ook diverse nationaliteiten: deelname staat ook open voor niet-leden van onze Vereniging. Het is elk jaar weer een gezellig treffen met een mooi doel: een prachtig restaurant met een goede keuken gekoppeld aan een regionale brouwerij. Het gaat er altijd gezellig aan toe en...wonderlijk... de terugweg wil nog wel eens sneller gaan dan de heenweg.

Graag even van tevoren aanmelden bij Hans de Jonge (hans@dejonge.org, portable: 0612525492)

Straatsburg, 28 februari 2013

De Nederlandse Vereniging voor Straatsburg en omgeving,
Per adres: 18 rue de Beblenheim, 67100 Strasbourg/Neudorf

Betreft: opheffing Institut Néerlandais

Aan de Minister van Buitenlandse Zaken,

Geachte heer Timmermans,

De Nederlandse Vereniging alhier volgt met veel belangstelling en waardering de wijze waarop U invulling geeft aan Uw huidige functie.

Maar we zijn teleurgesteld over Uw beslissing het Institut Néerlandais (I.N.), met een staf van rond 25 mensen, op te heffen aan het eind van dit jaar. Dit temeer omdat er geen duidelijk zicht is op een werkbaar alternatief. Zowel de recente brief hierover van Uw Ministerie aan eerdere adressanten als het persbericht in antwoord op ons eerdere protest, roepen naar ons oordeel meer vragen op dan dat duidelijkheid wordt verschaft.

We zijn ook verbaasd dat van Uw eerdere stellingname als Kamerlid en als minister geen elementen zijn terug te vinden in Uw recente besluit.

Verder valt het ons inziens te betreuren dat pas nu de Raad voor Cultuur om advies gevraagd wordt voor een nieuwe opzet voor de culturele relaties met Frankrijk. Het lijkt ons de verkeerde volgorde.

De brief en het persbericht reppen onder meer van een benodigd 'actief vraaggericht beleid'. Maar, als dit de Franse kant betreft dan vraagt dit om een toelichting want voor zover ons bekend, waren er geen klachten van Franse kant over het functioneren van het I.N. maar zijn vooral bezwaren aangevoerd tegen de (voorgenomen) opheffing.

De mededeling dat misschien de culturele afdeling van de Ambassade, thans 3 fte's menen we te weten, in het pand rue de Lille 121 wordt ondergebracht zal naar onze inschatting door het Franse culturele veld niet voldoende serieus genomen worden. We proberen dat het werk in de toekomst vooral door experts en curatoren zou kunnen worden gedaan onder verwijzing naar de werkwijze in andere metropolen. Het lijkt ons een vooralsnog al te optimistische kijk op de zaak. Wellicht kunt U meer inzicht geven hoe rendabel een dergelijke opzet elders werkt.

Uiteraard begrijpen we dat bezuinigingen onvermijdelijk zijn en we beseffen terdege dat in de huidige bezuinigingsronden Buitenlandse Zaken bepaald niet wordt gespaard.

Maar niettemin lijkt ons meer onderbouwing voor het besluit nodig dan 'goedkoper en beter'.

Het komt ons voor dat we juist in een land waarmee we een zo gunstige handelsbalans hebben extra veel over moeten hebben voor de culturele banden. Eerder stelde u al dat cultuur en bedrijfsleven hand in hand kunnen gaan. We zijn het daar mee eens en voegen daar aan toe dat we juist om deze reden onze culturele inzet moeten maximeren.

We hopen dat U in elk geval aan de Raad voor Cultuur ook wilt verzoeken te bezien of en op welke wijze het Instituut/de ervaren staf in enigerlei vorm een waardevolle bijdrage kan -blijven- leveren aan de vormgeving van de Frans-Nederlandse culturele betrekkingen.

We zouden het ook op prijs stellen inzage te hebben in wat U aan de Raad hebt gevraagd en mogelijk aanvullend vraagt.

Dank voor Uw aandacht en we wensen U (en het land) een voortgezet succesvol ministerschap.

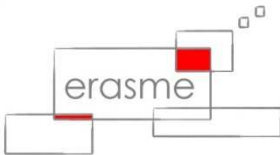
Hoogachtend,

De Voorzitter van de Nederlandse Vereniging in de Elzas,

Ir John Ruijs

Afschrift gezonden aan onder meer de Voorzitter van de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken en de Voorzitter van de Raad voor Cultuur.

ERASME RELOCATION

**VERWELKOMT EN BEGELEIDT NEDERLANDERS IN STRAATSBURG EN OMGEVING
MET EEN PERSOONLIJKE BENADERING**

Erasme Relocation assisteert u en uw gezin bij alles wat uw overplaatsing in de **Elzas en Belfort** betreft. Het is een klein bedrijf opgericht door 2 Elzasische vrouwen – **Karin en Patricia** - afkomstig uit de Elzas die een goede kennis en van hun regio hebben. Daardoor krijgt u als nieuwkomer een persoonlijke benadering van uw aanvragen.

Patricia is veel bij onze vereniging betrokken en **spreekt Nederlands**. Dankzij haar ervaring in Nederland als studente, au pair in Culemborg en Account Executive in Amersfoort heeft ze veel verstand van **interculturele verschillen**

tussen Nederland en Frankrijk.

Meer weten over ons team? Kijk op www.erasme-relocation.com/nederlands/ons-team/

ONZE DIENSTVERLENINGEN

Wij ...

...helpen met het vinden van passende woonruimte en een plezierige school.

...begeleiden bij praktische en administratieve zaken ('Expats pakket'), zoals documenten m.b.t. **immigratie:** aanvraag van visum, werkvergunning en verblijfsvergunning.

...assisteren bij het begrijpen van / aanpassen aan de lokale taal en cultuur. Erasme informeert u over de verschillen tussen de culturen en levensstijlen of zorgt ervoor dat u een **taalcursus** gericht op uw behoeften kunt volgen.

...bieden vertaal-tolkdiensten. Erasme zorgt ervoor dat u indien nodig door een tolk begeleidt wordt voor uw eerste afspraken met huisartsen, scholen etc. en helpt bij vertaling van officiële documenten.

Als lezers van de Rommelpot krijgt u een extra dienstverlening gratis als u kiest voor een 'Huisvesting en onderwijs' pakket of 'Integratie en Immigratie' pakket (zie advertentie hieronder)

NEEM CONTACT MET ONS OP!

Huisvesting en onderwijs + EXTRA 1 dag rondleiding door de stad, ontdekking van wijken, openbaar vervoer, verenigingen, sportmogelijkheden etc			Straatsburg Colmar Mulhouse Belfort
Erasme Relocation 3c rue du Château F-67230 BENFELD +33 6 73 54 29 93 www.erasme-relocation.com	NVSO AANBIEDING	+ EXTRA 20 uren Franse les voor alledaagse situaties of zakelijk Frans voor 2 personen.	
		Nederlands gesproken	

'De wisselende waardering voor het **Vrijheidsbeeld** bij New York.

Het -nu- beroemde Vrijheidsbeeld van de Colmariaan Auguste Bartholdi (1834-1904) is een gift van Frankrijk, of preciezer gezegd van de 'Union franco-américaine' om de Frans Amerikaanse vriendschap uit te drukken. De stichting had het geld met donaties bij elkaar gebracht onder meer door de kop van het monument levensgroot ten toon én open te stellen op de Wereldtentoonstelling van 1878 in Parijs.

Het was aanvankelijk de bedoeling om het beeld te onthullen in 1876, 100 jaar na de 'Declaration of Independence' maar het is 10 jaar later geworden: 28 oktober 1886.

Het beeld is in 1885 in 200 kisten de oceaan overgezet maar moest nog even op oprichting wachten omdat de (financiering van) het voetstuk aan Amerikaanse kant nog niet rond was.

Het is de uitdrukking van het Amerikaanse ideaal van democratie en vrijheid (1). Het beeld staat, wellicht enigermate uitdagend naar het oude Europa gekeerd waar inderdaad generaties migranten van afkomstig zijn.

Het beeld ziet er ondanks de enorme afmetingen een stuk vriendelijker uit dan het vrijheidssymbool van Frankrijk, het pas met graffiti besmeurde schilderij van Eugène Delacroix 'La liberté guidant le peuple'.

Maar toch werd het niet met waardering begroet. Tegen de tijd van de inauguratie van het beeld was het denken in de Verenigde Staten over immigratie een stuk negatiever geworden. Dat was al begonnen na de Burgeroorlog toen immigranten in de plots vrije neger-slaven een bedreiging voor hun werk zagen. Die omslag in het maatschappelijk klimaat en de politiek was al voelbaar bij de onthulling van het beeld. Zo verwees geen enkele spreker naar het prachtige gedicht van Emma Lazarus (geschreven voor de financiering van het beeld) met de beroemde regels:

'Give me your tired, your poor,
Your huddled masses yearning to breathe free.
The wretched refuse of your teeming shore.
Send these, the homeless, tempest-tost to me.
I lift my lamp beside the golden door.'

Niet veel later ging de toegangspoort voor een belangrijk deel dicht en tussen 1920 en 1960 zijn migranten nog maar mondjesmaat toegelaten en ook tegenwoordig mogen we weer spreken van een restrictief toelatingsbeleid. Maar het beeld van Bartholdi is het kenmerk van New York geworden, een imposante en gigantische toeristische attractie, min of meer los van de voorgeschiedenis.

.....

(1) In het hoofdgebouw van de Raad van Europa, het Palais de l'Europe, is op een tapijt met een vormgeving van Fernand Léger een gedicht van Louis Aragon 'Vrijheid' weergegeven, maar, gaat dat wel over echte vrijheid? Aragon beschrijft daarin dat ie het woord vrijheid overal schrijft, in het zand, op muren, ... op alles, prachtig, alleen, hij had het oorspronkelijk geschreven voor een geliefde maar bij het stuklopen van de relatie haar naam in de titel simpelweg vervangen door 'Vrijheid'. Praktisch, dat weer wel.

Lezing door Jan Brokken over zijn boek 'Baltische Zielen'

Woensdag 3 April, 19:00 in de Aubette 1928, place Kléber, Straatsburg (georganiseerd door de vereniging Theo van Doesburg). Jan Brokken maakt op dit moment internationaal furore met zijn boek over Baltische geschiedenis. Aan de hand van onder meer interviews met naast betrokkenen met veel kennis over de geschiedenis schetst hij een indringend beeld van de roerige geschiedenis van de Baltische Staten, lange tijd speelbal van Duitse/ Pruisische Junkers en Russische (communistic) overheersing. Het optreden van Brokken wordt begeleid door twee gerenommeerde Nederlandse musici met passende muziek van Baltische componisten. De toegang is vrij.

Gedicht: 'Aan Vader Rijn den Lentegroet' van Theo Joekes

Over de Rijn zijn veel gedichten geschreven in alle talen van de landen waar Vader Rijn door of langs stroomt.

We kiezen voor een gedicht van een Nederlandse oud-politicus, Theo Joekes (1923-1999), een man die in zijn leven niet zoveel blijf heeft gegeven van verwantschap met water maar die in dit gedicht een scherpe kijk en een verrassend inlevingsvermogen toont.

Joekes was journalist, schrijver, dichter en een zeer onafhankelijk denkend parlementariër.

Hij pendelde in zijn leven tussen Nederland en Engeland, waar hij jaren correspondent was voor de Nieuwe Rotterdamse Courant (nu de NRC).

Hij maakte ook deel uit van de indertijdse parlementaire commissie die de ondergang onderzocht van het scheepsbouwconcern Rijn/Schelde/Verolme (RSV), waarin de overheid forse subsidie-sommen had gestopt. De enquête leverde ook nog één van de betere parlementaire anekdotes op, toen Joop Den Uyl

(destijds Minister President) door de commissie werd gevraagd waarom de regering zoveel geld in het concern had gestopt. Den Uyl werd bijna

lyrisch toen hij zich met de ogen gesloten retorisch afvroeg wat er in Nêerlands geschiedenis mooier is dan een schip.

In de gewijde stilte die hierop volgde sprak plots de zich even vergetende en tot dan toe niet anders dan als saai te kenschetsen voorzitter 'een vrouw'. Er volgde een lang ontspannen gelach ter compensatie van de ernst van het enquête onderwerp.'

Aan Vader Rijn den Lentegroet

Het station waar je ineens de Rijn
Ziet, uit de trein,
Heet Neuer Weg.
Want de rivier
Is hier
De oudste weg.
Ouder dan ik,
Dan Duitsland,
Dan alle landen,
Alle mensen.
De oerweg
Van dit stuk schepping.

Wij hebben kastelen
Gebouwd en stadjes
En smerige fabrieken
Die schijf hebben
Aan het water.

Eerst kon je alleen
Met vlotten
En holle bomen
Van het meer
Naar de duinen komen.
Later zal er zeker veel
Gereild en gezeild zijn
Tussen de bergen
Waar de wijnstok nu
In rij en gelid staat.

Een reuzetanker
Gaaf voor anker

Bij het verkeerslicht
Van Bingen,
Waar in een zomernacht
Nog altijd Lorelei
En haar zusters zingen.

Tussen twee spoorlijnen
Ingeklemd blijft de Rijn
Van de zon naar de zee
Rollen: Ole Man River.
Terwijl de auto's stollen
Op de vakantiewegen
Glijdt het gletscherwater
Warmer, vuiler, verder:
Onstuitbaar voort.
Geschiedenis, die zich vernieuwt
Tot in mijn dagen.
Zoals de brug
Van Remagen
En de brug te ver:
Per parachute
En carrier.

Wie over de Rijn schrijft
Kan aan het schrijven blijven.
Want de Rijn
Is vader en voedster
Van jou en mij
En hoedster
Van ons allemaal.

Voor oerkracht
Zijn geen beelden
En geen taal.

Bezoektips

Galerie Bamberger,

Dinsdag t/m zaterdag, van 14:00-19:00, 16 rue du 22 Novembre, Straatsburg

Kan nog net, tot 2 maart as.

We kennen dat prachtig gestileerde bronzen paard bovenop het Museum voor Moderne en Contemporaine Kunst dat al sinds de opening in de negentiger jaren weer en wind trotseert met zijn ranke maar fiere uitstraling. Het is het werk van de Italiaanse kunstenaar Mimmo Paladino (1948), schilder/beeldhouwer, inmiddels wereldberoemd.

Chantal Bamberger slaagt er telkens weer in werk van gerenommeerde kunstenaars in haar galerie te tonen. Dit keer dus, zoals ook al een paar jaar geleden, Paladino met een serie werken/tekeningen op Pinocchio geïnspireerd. Zijn tekeningen kenmerken zich door vrij gebruik van kleuren, een wilde hand en een brede verbeeldingskracht. Apart is ook zijn bewerking van oude teksten met aangepaste ingetekende figuren. Ga eens een kijkje nemen, verplicht u tot niks, wordt alleen maar op prijs gesteld. Als het niet bij deze expositie is, neem een volgende, altijd verrassend. Voor meer informatie: contact@galerie-bamberger.com

Museum Frieder Burda

Dinsdag t/m zondag van 10:00-18:00, tot 2 juni 2013. Lichtentaler Allee 8b, Baden Baden

De Chileense schilder Roberto Matta (1911-2002) heeft nog het grote avontuur van het surrealisme meegemaakt. Hij werkte in Parijs, in het atelier van Le Corbusier, kende Dali, Breton, Duchamps, heeft ook met hen geëxposeerd maar heeft zich (in zijn New Yorkse jaren tijdens de oorlog) ontwikkeld in de richting van het Abstract Expressionisme. Hij wees het rationalisme en functionalisme af, die hij als richtingen zag die de mens vervreemden van zichzelf. Bij hem dan ook geen rechte hoeken maar ronde golvende vormen. Zijn werken komen prachtig uit in het museum-gebouw van Richard Meyer als een soort harmonieus contrast. Zie ook: www.museum-frieder-burda.de.

Quote

'Piet Grijs (Hugo Brant Corstius) maakte in Nederland lange tijd furore als prachtig schrijvend en tegelijk vlijmscherp, ongenueanceerd en genadeloos polemist. Hij vergeleek om de een of andere reden de toenmalige Minister van Financiën Ruding met Eichman, dat soort werk. Het was onder meer om die reden dat de toenmalige cultuurminister Brinkman hem de P.C. Hooftprijs niet wilde toekennen. Niettemin is van hem een empathische variant op het gezegde 'Wat gij niet wilt dat U geschiedt, doe dat ook een ander niet'. In Piet Grijs' woorden wordt dat: 'Wat gij niet wilt dat U geschiedt, doe dat een ander heel voorzichtig.'

De tram in Straatsburg (deel 2)

De nieuwe tram in Straatsburg

In het novembernummer van de Rommelpot heb ik de geschiedenis van de Straatsburgse tram beschreven van 1876 tot de opheffing in 1960. Pas in 1994 en na lange discussies op gemeentelijk niveau werd de tram weer ingevoerd in Straatsburg.

Tegenwoordig rijdt de tram in zeven gemeenten van de Straatsburgse agglomeratie. De herinvoering van de tram in deze stad was één van de meest opvallende regeneraties van de tram in Frankrijk in de jaren negentig. In alle steden van Frankrijk waar vroeger een tram bestond was die opgeheven met uitzondering van drie steden: Marseille, Rijsel en Saint-Etienne. Nantes was de eerste van die steden die in 1985 de tram weer in ere herstelde. Straatsburg volgde dit voorbeeld als tweede in 1994. De succesvolle indienststelling van de tram in deze twee steden heeft een positieve invloed uitgeoefend op de beslissing door een lange serie van andere steden om de tram (her) in te voeren. In de eerste plaats was dit het geval in Nice en Montpellier. Er bestaan nu in totaal 25 tramondernemingen in Frankrijk en de aanleg is gepland in nog drie andere steden. Je mag het wel een revolutionaire ontwikkeling noemen.

Aan de invoering van de tram in 1994 in Straatsburg is een lang politiek debat op gemeentelijk niveau voorafgegaan. De verkiezingen in 1989 werden gedomineerd door de strijd om de keuze tussen een lichte metro, het Véhicule automatique léger - VAL, voorgestaan door de toenmalige rechtse coalitie en de voorstanders van de tram, bepleit door de linkse partijen. Voor de prijs van één km VAL kon vier km tramlijn worden aangelegd. Met de overwinning van de socialisten in 1989 was de keuze beslecht.

De eerste lijn, aangeduid met de letter A, die van HautePierre naar de Baggersee liep, werd op 25 november 1994 geïnaugureerd en markeerde daarmee de glorieuze terugkeer van de tram in Straatsburg. Om de spoorlijnen rond het hoofdstation en belangrijke wegen te kunnen oversteken moest een 1400 m lange tramtunnel aangelegd worden die de haltes Ronde (Cronenbourg) en Ancienne Synagoge/Halles met elkaar verbond. Het station Gare Centrale bevindt zich midden in die tunnel op 17 m diepte.

De totale spoorlengte van het tramnet is nu ongeveer 40 km waarover in totaal 55,8 km lijndiensten worden uitgevoerd. Lijn B is de langste met een lengte van 14,9 km en lijn D de kortste met 5,6 km.

De diensten beginnen tussen 4 en 4uur30 (op zondagen één uur later) en eindigen tussen 0 en 0uur30. De laatste tram vertrekt om 0uur35 van het centraalstation naar Neuhof.

In 2011 vervoerden de zes tramlijnen bijna 300.000 personen per dag. Terwijl het busvervoer stagneerde tot 1994 is sinds de invoering van de tram het aantal passagiers dat van het openbaar vervoer gebruik maakt dramatisch gestegen van 42,2 miljoen tot 93,1 miljoen in 2008 (in 1930 was dit aantal 55 miljoen; het stadsnet was toen 83 km lang). Deze stijging gaat sindsdien verder. Het succes wordt ook geïllustreerd door het feit dat al in het eerste jaar van exploitatie lijn A 77.000 passagiers per dag vervoerde terwijl op 55.000 was gerekend. In 2000 vervoerden de lijnen B en C al 88.000 personen per dag.

Planologische aspecten

De herinvoering van de tram ging gepaard met grote planologische ingrepen om de toegang tot het stadscentrum te vergemakkelijken zowel per tram als per fiets of te voet. Tegelijkertijd werden parkeerterreinen en -garages gebouwd aan de periferie van de stad om de automobilisten aan te zetten hun auto's daar te laten staan en vandaar de tram te nemen. Het tegengaan van de negatieve gevolgen van het autoverkeer in de stad (vervuiling, lawaai, chaotisch parkeren, verkeersopstoppingen) was juist één van de belangrijkste redenen geweest om een tramnet aan te leggen. Op deze manier werd bereikt dat het stadscentrum tot voetgangerszone kon worden omgebouwd. Het transversale autoverkeer werd verboden en het parkeren sterk ingedamd.

De planologische consequenties van de invoering van de tram in Straatsburg zijn enorm. Vroeger reden er tot 50.000 auto's per dag over de Place Kléber. Nu is het een voetgangerszone geworden. Terwijl vroeger negen buslijnen het centrum doorsneden zijn dat er nu maar twee, te weten de lijnen 2 en 4. Een groot voordeel is ook dat het gehele tramnet is aangelegd op eigen baan meestal ingezaaid met gras.

Een andere originaliteit is dat kunstwerken bepaalde lijngedeelten verfraaien. Alle informatie over de tram- en busverbindingen, dienstregeling etc. bevindt zich op de haltes onderdak. Informatie in het Frans, Duits en Engels kan men vinden op de fraaie buisvormige zuilen (van Jean-Michel Wilmotte) aan de uiteinden van de haltes waarop ook originele teksten zijn aangebracht. Dat is het werk van een groep, schrijvers, dichters woordkunstenaars genaamd l'Oelipo (Ouvroir de littérature potentielle). De teksten hebben als eigenaardigheid dat alleen letters zijn opgenomen van de naam van het betreffende station. Verder is er bijvoorbeeld bij Les Halles het tot de verbeelding sprekende 'woman walking to the sky' van Jonathan Borovsky en de wijsgerige teksten en vormgeving in het tramstation onder het 'Gare Centrale' van Barbara Kruger. En laten we niet het

openbaar beeldhouwmuseum langs de trambaan op de Avenue du Général de Gaulle vergeten, een initiatief van Jean Hans Arp. Het 'l'ABCdaire de la sculpture du XXe siècle' wijdt er een hele pagina aan. Verder verdient vermelding dat voor één project, dat van het eindstation 'Hoenheim Gare' van de van oorsprong Irakese architecte Zaha Hadid in 2003 de 'Prix de l'Union européenne pour l'architecture contemporaine Mies van der Rohe' is toegekend.

Alle zes tramlijnen vormen een stervormig netwerk met de Place de l'Homme de Fer als centraal punt en belangrijke overstapplaats. Het unieke van het Straatsburgse tramnetwerk is dat steeds twee lijnen over de kerntrajecten in het centrum rijden waardoor het aantal overstapmogelijkheden en directe verbindingen aanzienlijk verhoogd wordt, evenals de frequenties van de verbindingen in het hart van de agglomeratie. Dit concept wordt ook door de tramsteden in Duitsland en Zwitserland toegepast.

De eerste uitbreidingen

Het duurde niet lang of de eerste uitbreidingen van het tramnet waren begonnen. De eerste vond plaats in 1998. Lijn A werd toen verlengd met 2,8 km van Baggersee naar Illkirch-Grafenstaden. Iets later in dat jaar werd een nieuwe lijn D ingesteld die van Rotonde in Cronenbourg naar de Place de l'Etoile liep. Deze lijn reed over haar quasi totale afstand over het kerntracé van lijn A. Hierdoor werd de frequentie op het gezamenlijke tracé sterk verbeterd. Twee jaar later vond de tweede belangrijke uitbreiding van het tramnet plaats met de aanleg van de lijnen B en C met een totale lengte van 11,9 km en een gezamenlijk eindpunt in de Elsau. Vandaar liepen de twee lijnen over hetzelfde tracé naar de binnenstad waar ze bij de Place de l'Homme de Fer de lijnen A en D kruisten. Op de Place de la République vertakten ze zich: lijn B reed naar het station in Hoenheim (via de gemeenten Schiltigheim en Bischheim) en lijn C naar de Esplanade.

Deze situatie bleef bestaan tot 2007 toen lijn C werd verlengd van de Esplanade naar het hart van Neuhof (4,3 km) en lijn D van de Place de l'Etoile naar het station Aristide Briand. Op hetzelfde moment werd lijn E ingesteld die een belangrijke vernieuwing teweegbracht want het was de eerste tangentiële lijn in Straatsburg. Zij liep over bestaande tracés van de Baggersee via de Place de l'Etoile, de Esplanade en de Place de la République naar Wacken. Deze lijn had tot doel de overstaphalte Place de l'Homme de Fer, die zij niet meer aandeed, zoveel mogelijk te ontlasten. Zij werd later in 2007 nog met 2,5 km verlengd tot de Robertsau en bediende daardoor ook het Europese Parlement, de Raad van Europa en het Hof voor de Bescherming van de Rechten van de Mens. Deze situatie is tot op heden zo blijven bestaan.

Lijn B is twee keer verlengd in 2008: Eerst van de Elsau naar het stadhuis van Ostwald en daarna nog een keer tot Lingolsheim Tiergaertel, in totaal 4,9 km. Deze derde fase (2007,2008) heeft het totale tramnet met 13,5 km spoor verlengd en met 18 km lijndienst. De laatste netuitbreiding vond plaats in 2010 toen de zesde tramlijn, lijn F, in dienst werd gesteld. Deze loopt van de Place d'Islande over een kort nieuw tracé (Place d'Islande-Observatoire) verder over bestaand spoor naar de Elsau. Tegelijkertijd werd de route van lijn C veranderd. Deze liep niet langer naar de Elsau maar takte in de rue du 22 Novembre af naar het centraal station via een nieuw tracé. Het gedeelte van de Homme de Fer naar de Elsau was door lijn F overgenomen.

Toekomstige uitbreidingen

Momenteel wordt hard gewerkt aan de verlenging van lijn A van HautePierre naar Oberhausbergen-Sud waardoor de het zich daar bevindende sportcentrum bediend kan worden. Bovendien wordt een aftakkend traject aangelegd vanaf de halte Dante (HautePierre) in de richting Koenigshoffen die bij de Poteries gaat eindigen bij de grens met Eckbolsheim. De bedoeling is dat lijn D wordt doorgetrokken van de Rotonde naar dit eindpunt. Er bestaat al een controverse over de naam van die eindhalte. Moet die de naam van de voormalige burgemeester van Straatsburg, Marcel Rudloff, gaan dragen, die ook gegeven is aan het nabijgelegen lyceum, of die van François Mitterrand? De tram rijdt daar namelijk over de avenue die naar deze voormalige president van Frankrijk is genoemd. De ironie van het lot is dat burgemeester Rudloff tegen de aanleg van de tram was. Hij wilde de VAL. Voor de geplande verlenging van lijn D aan het andere uiteinde in de richting Kehl, zie hieronder.

Voor eind 2013 staat ook het begin van de verlengingen van de lijnen A en E naar Illkirch op het programma. Die zouden eind 2015 klaar moeten zijn. Het geplande tracé van de verlenging van lijn A vanaf het huidige eindpunt Lixenbühl is omstreden. Deze zal het centrum van Illkirch doorsnijden via enkelspoor. Tegenstanders vrezen een verlies van parkeerplaatsen in het centrum en hebben een alternatieve route voorgesteld naar dichterbewoonde delen van die stad. Lijn E zal worden verlengd naar de universitaire campus in Illkirch.

De verlenging van lijn E gaat over het bestaande tracé van lijn A van het huidige eindpunt Baggersee naar de campus. Er hoeft alleen maar 185 m extra spoor aangelegd te worden bij de eindhalte voor een keerpunt. Verder staat voor het jaar 2015 ook een verlenging van lijn E in de Robertsau op het programma en wel van het huidige eindpunt rue Boecklin naar la Petite Orangerie, in totaal één kilometer. Momenteel wordt echter een langere

verlenging in overweging genomen tot aan de rue de la Renaissance. Er zouden dan drie haltes bijkomen. Een door de inwoners van het westelijke deel van de Straatsburgse agglomeratie zeer gewenste uitbreiding van het net is een corridorverbinding van 4,4 km van het centrum naar Koenigshoffen, Eckbolsheim en Wolfisheim. Deze uitbreiding is echter problematisch omdat die alleen gerealiseerd kan worden als eerst een nieuwe tramtunnel onder het station wordt gebouwd voor de toekomstige tram-train naar het dal van de Bruche via het vliegveld Entzheim en Molsheim. Misschien kan hier in 2016 mee begonnen worden.

Nogal omstreden is de aanleg van een Translohrverbinding van Wolfisheim naar Vendenheim via het centraal station en het winkelcentrum Les Halles. De Translohr is een tram op luchtbanden die geleid wordt met behulp van een middenrail. Zij moet rijden over een van het overige verkeer gescheiden betonbaan. Net als de ijzeren tram wordt zij elektrisch gevoed via een bovenleiding. De Translohrtrams worden gebouwd in Duppigheim en een eventuele bestelling van deze trams door de stedelijke agglomeratie van Straatsburg wordt gezien als een stimulering van de werkgelegenheid in de regio. De ervaringen met trams op luchtbanden in andere Franse steden zijn niet erg gelukkig. De stad Caen heeft besloten dit type tram – hoewel niet van het type Translohr - dat daar was ingevoerd weer af te schaffen en te vervangen door een “echte” tram, maar in de Parijse regio worden momenteel twee Translohrtramlijnen aangelegd. Een ecologisch bezwaar is ook dat de Translohrtrams niet over met gras ingezaaide banen kunnen rijden.

In de verdere toekomst d.w.z. na 2020 staat ook nog een verlenging van tramlijn C met 2,4 km naar Neuhof-Stockfeld op het programma.

De tram gaat weer naar Kehl

Een belangrijke uitbreiding van het tramnet is de geplande verlenging van lijn D van Aristide Briand naar Kehl. Voor deze lijn zullen speciale bruggen over het bassin Vauban en over de Rijn (tussen de spoorbrug en de Europabrug) gebouwd moeten worden. Deze bruggen zullen ook voet- en fietspaden krijgen.

Deze lijn zal voor het eerst sinds de eerste wereldoorlog Straatsburg weer per tram met Kehl verbinden (1). Zij zal de wijk Port du Rhin en de later te bebouwen gebieden Citadelle, Starlette en Coop moeten ontsluiten. Het eindpunt in Kehl zal eerst bij het station en later bij het stadhuis komen te liggen. Ook deze netuitbreiding, die mede gefinancierd wordt door de stad Kehl, is om allerlei redenen bekritiseerd door de oppositie in de Straatsburgse gemeenteraad. Toch zal zeer waarschijnlijk nog dit jaar met de aanleg worden begonnen. Het tracé tot de Port du

Rhin zou dan in 2014/15 klaar zijn, het tracé tot het station Kehl in 2015 en tot het stadhuis in 2017.

Het materieel

De eerste trams die in dienst gesteld werden waren de zogenaamde Eurotrams gebouwd door een samenwerkingsverband tussen het Staatsburger trambedrijf (C.T.S.) en de Italiaanse firma Socimi. Deze trams zijn 33 meter lang. Zij kunnen 210 passagiers vervoeren. De eerste 26 wagenstellen van dit type werden in 1994/95 geleverd. In 1998 werden nog eens tien van zulke wagenstellen geleverd en iets later in dat jaar 17 wagenstellen van hetzelfde type maar met een lengte van 43 meter die 270 passagiers kunnen vervoeren.

Vanwege de diverse netuitbreidingen werden in 2005/06 41 zogenoemde Citadistrans in dienst gesteld. Deze zijn gebouwd door de Franse firma Alstom (de firma Socimi was inmiddels failliet gegaan) (2). Die leverde ook trams aan vele andere steden, waaronder Rotterdam en Den Haag (regiotram). Deze trams kregen op verzoek van de C.T.S. ongeveer dezelfde neus als de Eurotrams. Zij zijn 45 meter lang en kunnen 288 passagiers vervoeren.

Alle Straatsburgse trams zijn lagevloertrams die het instappen en de toegang van rolstoelen en kinderwagens vergemakkelijken. Ook daarmee had Straatsburg de primeur in Frankrijk. De Eurotrams kregen desalniettemin kritiek te verduren. De deuren openen en sloten te langzaam wat tot vertraging bij de haltes leidde. Dit euvel is verholpen in de nieuwe trams door ze met dubbele kortere deuren uit te rusten die sneller sluiten. Ook zijn de nieuwe trams geluidlozer dan de Eurotrams.

Om aan alle trams onderdak te kunnen verlenen zijn er drie remises gebouwd in respectievelijk Cronenbourg (op de plaats van de al bestaande busgarage) voor de lijnen A en D, Kibitzenau voor de lijnen C en E, en Elsau voor de lijnen B en F. De remise Cronenbourg herbergt ook de centrale controlepost. Voor het schoonhouden van de rails rijden er iedere dag twee railreinigers die zowel op rails als op de weg kunnen rijden. Verder zijn er machines die in noodgevallen trams kunnen trekken, evenals ladderwagens om de bovenleiding te kunnen repareren.

Conclusie

De herinvoering van de tram in Straatsburg en omliggende gemeenten sinds 1994 is een onmiskenbaar succes geworden. De trams vervoeren grote aantallen passagiers en de vervoersaantallen hebben de verwachtingen verre overtroffen. De trams zijn comfortabel, relatief snel en verzorgen een frequente dienst. Het huidige tramnet is het zesde grootste van Frankrijk maar vele uitbreidingen staan op het programma, inclusief voor het eerst sinds de

eerste wereldoorlog weer een grensoverschrijdende tramverbinding met Kehl. De invoering van een moderne en het oog strelende tram, en de daarmee gepaard gaande planologische vernieuwingen in de agglomeratie van Straatsburg, heeft ongetwijfeld in sterke mate bijgedragen aan de verbetering van het leefklimaat in deze stad. Deze baanbrekende herinvoering van de tram heeft tevens als voorbeeld gediend voor vele andere steden in binnen- en buitenland.

Hans de Jonge.

(1) De firma kwam na diverse overnames uiteindelijk in handen van het Canadese bedrijf Bombardier dat trams, treinen en vliegtuigen bouwt voor vele landen in de wereld.

(2) Sommige bronnen vermelden dat de elektrische tramverbinding tussen Straatsburg en Kehl in november 1918 beëindigd werd. Anderen echter geven het jaar 1920 aan.

Bronnen:

Strasbourg Tramway, delen 1 en 2, Contades, 1989 en 1990
Op de Rails, uitgave van de Nederlandse Vereniging van Belangstellenden in het Spoor- en Tramwegwezen
Dernière Nouvelles d'Alsace
Wikipedia

Overdruk van artikel verschenen in de dec. 2012/jan. 2013 Rommelpot

Cleveringalezing 2012 over 'the right to relate' door professor Kees Waaldijk (1)

Relaties, dierbaren, naasten, geliefden, je uitspreken over je gevoelens, respons krijgen, het is een wezenlijke basisbehoefte voor mensen, van het menselijk bestaan. In literatuur en muziek is het thema op allerlei manieren verwoord. De Schotse dichter Robert Burns sprak van 'my love is deeper than the deepest sea'. W.H. Auden dichtte hoofser met 'if equal emotion can't be let the more loving one be me' terwijl Buddy Holly het direct in de tijd plaatsbaar maakte door te zingen over 'my love is bigger than a Cadillac'.

Professor Waaldijk hield op 27 november de jaarlijkse Cleveringalezing in Straatsburg over dit thema onder de titel 'the right to relate' in de residentie van de Permanente Vertegenwoordigster (2) van Nederland bij de Raad van Europa, Ellen Berends. Het gehoor bestond dit keer ook uit vertegenwoordigers van een aantal delegaties van lidstaten bij de Raad.

Professor Waaldijk kleurde het thema levendig in en schetste de ontwikkeling naar een meer formele erkenning van 'the right to relate'. Hij refereerde aan het indertijdse optreden van Cleveringa waar moed en protest tegen discriminatie een grote rol speelde; elementen die ook nu in het kader van het onderwerp aan de orde zijn. Hij verzuchtte utopisch... was het maar mogelijk moed te onderwijzen. Moed speelt nog steeds een grote rol, in de coming out, ook door publiekelijk te laten zien wat je seksuele oriëntatie is, als het gaat iemand de liefde te verklaren of om discriminatiezaken aanhangig te maken.

Er is in vrijwel alle landen in meer of mindere mate verzet of bezwaar tegen 'the right to relate', ook in Nederland. Verzet is, zo schatte hij, is wellicht zo sterk aan de orde omdat het over seks gaat. Tegelijk gaat het over een 'basic human need', reden waarom er bij de magistratuur meer begrip is gegroeid.

Hij schetste de juridische ontwikkeling op weg naar erkenning van het recht op een eigen seksuele oriëntatie. Te beginnen bij de positieve vermelding van het recht door de -toenmalige- Europese Commissie in 1976 (3). Acht Jaar later volgde het VS Supreme Court.

Hij wees verder op de concurring opinion van de toenmalige Nederlandse rechter Martens, bij een uitspraak van het Europese Hof in '92 (4). De erkenning is breed overgenomen getuige bijvoorbeeld het standpunt van het Zuid-Afrikaanse Gerechtshof in '98 en nadien het Inter-Amerikaanse Hof. De erkenning van 'the right to relate' is ook opgenomen in de richtlijnen van de VN Hoge Commissaris voor vluchtelingen waarin is opgenomen dat mensen niet verplicht mogen worden hun seksuele geaardheid te verbergen. Er is nog een lange weg te gaan getuige de latente zelfmoordgedachten bij homoseksuele jongeren, een hoger percentage dan bij de doorsneejeugd.

In de opvolgende - korte - discussie kwamen ook de Nederlandse weigerambtenaar en de weigerachtige Franse burgemeester aan de orde. Professor Waaldijk toonde meer begrip voor de positie van de weigerambtenaar dan voor die van de Franse politiek gezagsdrager als deze de wet zou negeren. Pikant in dit verband is dat president Hollande de weigerachtige burgemeesters aanvankelijk nog speelruimte wilde laten.

De formele en materiële erkenning van 'the right to relate' heeft op veel plaatsen nog veel tijd nodig, waarbij nog even gerefereerd werd aan de Nederlandse ontwikkeling naar euthanasiewetgeving. Het heeft 25 jaar van discussie en ontwikkeling van jurisprudentie gegeven voordat een accepterende wetgeving tot stand kon komen. Het besloot een geslaagde avond waarbij een ieder ook nog de gelegenheid had om na te praten met een glas zonneschijn in de hand.

---

(1) Professor Waaldijk bekleedt in Leiden de leerstoel 'Comparative Sexual Orientation Law'. Alleen in Los Angeles is een vergelijkbare universitaire positie gecreëerd.

(2) Nog even het verschil tussen een Ambassadeur en een Permanente Vertegenwoordiger. Een Ambassadeur is de vertegenwoordiger van zijn regering bij de regering van een ander land. De Permanente Vertegenwoordiger wordt door de Minister van Buitenlandse Zaken gezonden als diens vertegenwoordiger bij een internationale organisatie, zoals de Verenigde Naties, de NAVO, de Europese Unie, Unesco of, zoals hier, de Raad van Europa. Informeel is voor Permanente Vertegenwoordigers ook de aanspreektitel 'Ambassadeur' gegroeid. Het klinkt ook wel zo gemakkelijk.

(3) Tot 1998 bestond het Europese Hof voor de Rechten van de Mens uit een Commissie en een Hof. De meeste klachten werden in die tijd door de Commissie afgedaan; alleen de meer principiële echt belangrijke zaken werden -via de Commissie - aan het Hof voorgelegd.

(4) Rechter in Straatsburg, zowel in de Commissie als in het Hof was een deeltijdfunctie. En er waren banden met de nationale magistratuur. Zo was Martens in '92 tevens vice-president van de Nederlandse Hoge Raad toen ie de betreffende 'concurring opinion' gaf. 'Concurring' wil zeggen: je bent het eens met de voorliggende conclusie maar je hanteert een andere redenering om daarop uit te komen.

Korte mededelingen

Borrelavonden

De eerstvolgende borrelavond zal plaatsvinden op 29 maart 18:00 in Café Brant te Straatsburg.

Paspoortuitgifte in Frankrijk na 1 oktober 2013

Zoals al eerder vermeld in de Rommelpot is het na 1 oktober 2013 niet meer mogelijk om in andere steden dan Parijs een reisdocument aan te vragen. De voorzitter van de FANF heeft als reactie op dit nieuws in december 2012 een klacht brief gestuurd aan het ministerie van Buitenlandse zaken. In bijgaande document kunt u het gedetailleerde antwoord vinden van het hoofd van het cluster Bezwaar en Beroep Consulaire Zaken, mevrouw Comijs. Helaas ziet zij geen aanleiding het besluit te heroverwegen.

Oproep voor een cursus Nederlands aan de Volksuniversiteit van Straatsburg

Bent u geïnteresseerd in een cursus Nederlands en heeft u zin om één keer in de week 's avonds of 's middags een les te volgen, dan kunt u zich binnenkort bij de Volksuniversiteit Straatsburg opgeven. De Volksuniversiteit gaat een cursus Nederlands voor beginners in zijn catalogus van 2013/2014 opnemen. Deze zal doorgaan mits voldoende inschrijvingen.

Er zijn al een paar aanvragen op de Volksuniversiteit binnengekomen en een docent Nederlands heeft zich ook al beschikbaar gesteld. Om het project te steunen zoeken we meer geïnteresseerde mensen om een groep van op zijn minst 10 mensen samen te kunnen stellen.

Als u of iemand van uw familie of vrienden hierin geïnteresseerd is, zou u dit dan kenbaar willen maken bij het secretariaat (Patricia Weiss, patulpi@gmail.com, 06 73 54 29 93 of Paulien Scharff, pscharff@free.fr, 06 24 02 41 73). Op deze manier kunnen we de haalbaarheid van dit project alvast peilen. Bij voorbaat dank hiervoor.

Registre de Associations:
Tribunal d'Instance de Schiltigheim
Volume 16 - n° 772

Banque: CIC Schiltigheim
30087 33002 00011807901 18

BESTUUR

Voorzitter

JOHN RUIJS

rommelpot@free.fr

09.52.246.246 / 06.52.520.500
18, rue de Beblenheim
67100 Strasbourg Neudorf

Vice-voorzitters

HANS DE JONGE

hans@dejonge.org

03.88.31.60.25 / 06.12.52.54.92

GERARD DE BOER

deboergerard@hotmail.com

03.88.31.78.52 / 06.45.67.00.81

Secretaris

PATRICIA WEISS

patulpi@gmail.com

06.73.54.29.93

29, rue de Belfort

67100 Strasbourg Neudorf

Penningmeester

HANS DE BRUIN

hansdebruin@free.fr

03.88.41.99.15 / 06.24.24.55.86
279, route de la Wantzenau
67000 Strasbourg

Assessoren

ADRIE ALVERS

adrie@comcraftfr.com

03.88.10.18.30

FRANK VAN LAMSWEERDE

frank.vl@wanadoo.fr

09.54.22.24.46 / 06.83.26.72.73

MONIQUE MIDDELHOEK

moniquedesportes@hotmail.com

03.88.71.81.51 / 06.85.90.14.76

PAUL DE CONINCK

pauldeconinck@evc.net

03.88.33.24.99 / 06.08.54.31.48

PAULIEN SCHARFF

pscharff@free.fr

09.50.36.02.46 / 06.24.02.41.73

REDACTIE

PATRICIA WEISS

patulpi@gmail.com

06.73.54.29.93

GERARD DE BOER

deboergerard@hotmail.com

06.45.67.00.81

JOHN RUIJS

rommelpot@free.fr

06.52.520.500

WEBSITE

BART KOOSTRA

www.nvso.fr

*NVSO is aangesloten bij de
Federatie van de Nederlandse
verenigingen in Frankrijk*